

Συνέχεια Πίστεων

§§ 50-76

Προτεινόμενοι διδακτικοί στόχοι (Κείμενο από μετάφραση)

Οι μαθητές

- να συνοψίσουν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του Αρείου Πάγου ως θεσμού που συντελεί στη διαπαιδαγώγηση των πολιτών.
- να κατανοήσουν τη σαφή τοποθέτηση του ρήτορα υπέρ της ισότητας και της δημοκρατίας.
- να αποσαφηνίσουν την προτροπή ότι «οι ανώτεροι των φαύλων, αλλά υποδεέστεροι των γονέων είναι αξιόμειπτοι»⁴⁶.
- να αναλύσουν τη θέση του ρήτορα πως πρέπει να αξιοποιείται η φυσική προδιάθεση στον τομέα των ηθικών και πνευματικών προσόντων των ανθρώπων.

Επισημάνσεις

Ο Ισοκράτης σχετικά με την οργάνωση της πόλης δίνει μεγάλη έμφαση σε ζητήματα ηθικής. Ο ρήτορας Ισοκράτης δεν θα μπορούσε να βρίσκεται σε διάσταση από τον παιδαγωγό Ισοκράτη. Γι' αυτόν κράτος και άτομο έχουν τις ίδιες ηθικές υποχρεώσεις και θεωρεί ότι πρέπει να διακρίνει τις επιλογές τους η *σωφροσύνη* και να απουσιάζει η *ῥβρις*. Ωστόσο, προβάλλοντας τις θέσεις του λαμβάνει υπόψη του την αδυναμία της ανθρώπινης φύσης και οι ηθικές απαιτήσεις του από το κράτος και τους συμπολίτες του δεν απαιτούν μεγάλες θυσίες⁴⁷.

⁴⁶ Βλ. βιβλίο του καθηγητή σ.326

⁴⁷ Βλ. Ίσοκρ. *Παναθ.* 145-147, *Άρεοπ.* 12-13, *Πλατ.* 25, *Περὶ Εἰρήνης* 31 και Mathieu, *Οι πολιτικές ιδέες του Ισοκράτη*, σσ. 200-201.

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

1.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Ποιους θεωρεί ο Ισοκράτης, σύμφωνα με όσα αναφέρει στις §§ 50-51, υπεύθυνους για την κατάσταση που παρουσιάζει η Αθήνα της εποχής του; Γιατί επιμένει, κατά τη γνώμη σας, στη διευκρίνιση αυτή;
 2. Ποια στοιχεία αναφέρει ο ρήτορας στις §§ 52-53 για να τονίσει το κλίμα ασφάλειας που υπήρχε στην Αθήνα επί των ημερών του Αρείου Πάγου;
 3. Να επισημάνετε τα σημεία της § 54, όπου ο Ισοκράτης αναφέρεται στην εξαθλίωση μεγάλου αριθμού των πολιτών της Αθήνας.
 4. Να αναφέρετε τα μέτρα στα οποία είχε προχωρήσει η πατριος πολιτεία υπέρ των φτωχών, των νεοτέρων, των πολιτευομένων και των ηλικιωμένων (§ 55).
 5. Γιατί, κατά τον Ισοκράτη (§ 59), η υπεράσπιση της πατροπαράδοτης πολιτείας δεν μπορεί να θεωρηθεί ανατρεπτική ενέργεια για τη δημοκρατία;
 6. Ο ρήτορας μέσα από τη φράση *είναι δ' ἔφασαν ἐμοὶ... εἰς ὀλιγαρχίαν ἐμβαλεῖν* προσπαθεί:
 - α) να ελέγξει τα συναισθήματα και τις σκέψεις του ακροατηρίου, για δική του ωφέλεια,
 - β) να καθοδηγήσει τη βούληση των πολιτών, για να φανεί αρεστός στην εξουσία,
 - γ) να ελέγξει και να καθοδηγήσει τη συναισθηματική ένταση του πλήθους με σκοπό να προβληματίσει τους συμπολίτες του για τη σύγχρονη τους κατάσταση,
 - δ) να υπαινιχθεί τις καλές του προθέσεις.
- Να επιλέξετε την απάντηση που, κατά τη γνώμη σας, ανταποκρίνεται στις προθέσεις του ρήτορα και να τεκμηριώσετε την επιλογή σας.
7. Ποια στοιχεία της τεχνικής και της δομής του ρητορικού λόγου διακρίνεται στο χωρίο *ἤδη δὲ τινες ἀκούσαντ' ἐμοὶ... εἰσηγούμενος νεωτέρων δόξαιμι πραγμάτων ἐπιθυμῆν* (§§ 56-59) και γιατί, κατά τη

γνώμη σας, τα χρησιμοποιεί ο ρήτορας, και μάλιστα σ' αυτό το σημείο του λόγου του;

8. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο Ισοκράτης στην § 61 χαρακτηρίζει το ολιγαρχικό πολίτευμα της Σπάρτης δημοκρατικό;
9. Να αναφέρετε με συντομία τα στοιχεία που επικαλείται ο ρήτορας στις §§ 63-69, για να αποδείξει ότι η δημοκρατία είναι καλύτερο πολίτευμα.
10. Ποια στοιχεία των §§ 67-70 αποδεικνύουν την επιείκεια των δημοκρατικών και την αναλγησία των Τριάκοντα;
11. Πώς δικαιολογεί ο Ισοκράτης στην § 70 τη σύγκριση μεταξύ του καθεστώτος των Τριάκοντα και της σύγχρονης του δημοκρατίας;
12. Στην § 72 ο Ισοκράτης περιγράφει και εξηγεί τις διαστάσεις του χαρακτήρα του. Σας φαίνεται οικείος τύπος άνθρωπου; Να απαντήσετε συνθέτοντας ένα σύντομο δοκίμιο.
13. Ποιες απόψεις διατυπώνει ο Ισοκράτης (§§ 72-75) για τους συγχρόνους του συγκρίνοντάς τους με τους προγόνους;

Άποψη του βράχου της Ακρόπολης από την Πνύκα